

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії
НУОЗ України імені П. Л. Шупика
академік НАМН України, професор

В'ячеслав КАМІНСЬКИЙ

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**

для вступників, які вступають на навчання для здобуття освітнього ступеня
магістра за спеціальностями:

221 Стоматологія, 222 Медицина, 225 Медична психологія, 226 Фармація,
промислова фармація (спеціалізація 226.1 Фармація), 228 Педіатрія

Київ–2024

Програма вступного випробування з історії України для вступників, які вступають на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальностями: 221 Стоматологія, 222 Медицина, 225 Медична психологія, 226 Фармація, промислова фармація (спеціалізація 226.1 Фармація), 228 Педіатрія

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Шевченко Л.Г., в. о. зав. кафедри мовної підготовки та гуманітарних дисциплін, канд. філол. наук, доцент

Лічман Л.Ю., професор кафедри мовної підготовки та гуманітарних дисциплін НУОЗ України імені П. Л. Шупика, канд. пед. наук, доцент

Михайленко Л.А., доцент кафедри мовної підготовки та гуманітарних дисциплін НУОЗ України імені П. Л. Шупика, канд. пед. наук, доцент

Давиденко Н. В., доцент кафедри мовної підготовки та гуманітарних дисциплін НУОЗ України імені П. Л. Шупика, канд. філол. наук, доцент

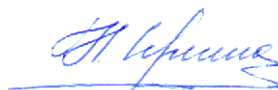
РЕЦЕНЗЕНТИ:

Краснов В.В., д. мед. н., проф., зав. каф. педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права, НУОЗ України імені П. Л. Шупика

Лазер-Паньків О.В., канд. філол. наук, доцент кафедри загального мовознавства, класичної філології та неоелліністики, КНУ імені Тараса Шевченка

Затверджено рішенням Приймальної комісії НУОЗ України імені П. Л. Шупика протокол № 6 від «14» березня 2024 року

Відповідальний секретар
Приймальної комісії НУОЗ України
імені П. Л. Шупика

Наталія СЕРЬОГІНА

ЗМІСТ

Вступ	3
Критерії оцінювання завдань	4
Програма вступного випробування	5
Список рекомендованої літератури	25

ВСТУП

Програму вступного випробування, що проводиться у формі співбесіди з історії України розроблено відповідно до програми «Історія України. 10 – 11 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з історії України, з урахуванням Програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з історії України, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН України № 696 від 20.06.2018.

Вступне випробування з історії України в Національному університеті охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика проводиться для вступників, які вступають на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра галузі знань 22 «Охорона здоров'я». Майбутні спеціалісти будь-якого профілю повинні глибоко знати вітчизняну історію, вільно володіти історичними методами дослідження.

Програма вступного випробування з «Історії України» охоплює всі розділи шкільної програми з курсу «Історія України».

Вступне випробування проводиться у терміни передбачені Правилами прийому до Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗАВДАНЬ

За результатами співбесіди рівень знань абітурієнтів оцінюється за шкалою 50 балів по кожній дисципліні або ухвалюються рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно»). Бланк тестування по кожній дисципліні складається з 25 завдань.

Індивідуальна співбесіда складається з 25 тестових завдань з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох/п'ятьох варіантів.

Завдання індивідуальної співбесіди буде оцінено відповідно до схеми нарахування: по 2 бали буде нараховано за кожну правильну відповідь на завдання з вибором однієї правильної відповіді.

Отже, за виконання завдань можна отримати від 0 до 50 балів, які буде переведено в шкалу 100-200 балів.

Під час випробування екзаменатори фіксують правильність відповідей у протоколі, який підписується головою предметної екзаменаційної комісії та екзаменаторами і зберігається в особовій справі вступника.

Інформація про результати усної співбесіди оголошується вступникові на наступний день після її проведення.

В умовах воєнного стану екзамен проводиться з використанням технологій дистанційного навчання.

ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

ТЕМА 1. СТАРОДАВНЯ І СЕРЕДНЬОВІЧНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Від появи людського життя на території України до формування перших державних утворень.

Предмет і завдання курсу історії України. Загальна характеристика стану історичної науки в державі. Основні джерела і література до курсу та методи роботи з ними.

Поява людини і первісних форм співжиття на території України (палеоліт). Неолітична революція. Формування структури людського суспільства.

Трипільська культура (IV-II тис. до н.е.). Формування племінних союзів Карпато-Дунайського регіону. Індоевропейська проблема. Сучасна наука про етногенез. Залізний вік на території України (I тис. до н.е.).

Формування суспільно-державних утворень. Кіммерійська держава (VIII – VII ст. до н.е.). Скіфське царство (VII – III ст. до н.е.). Державний союз сарматів (II ст. до н.е. – II ст. н.е.). Грецька колонізація Північного Причорномор'я (VIII – VI ст. до н.е. – IV ст. н.е.). Античні міста держави.

Праслов'яни і слов'яни. Проукраїнські племена (II ст. до н.е.). Племена зарубинецької культури. Черняхівська культура (II – V ст. н.е.).

Концепція сучасної історичної науки про етногенез української народності.

Концепція М. Грушевського про походження українців.

Проукраїнські племена та їх сусіди в II – V ст. Антське царство – перша Українська держава.

Населення сучасної території України в VII – IX ст. Племена черняхівської, київської, празької, колочинської, пеньківської та інших культур. Етнічна консолідація племен.

Античні арабські джерела про східнослов'янські племінні союзи. Державні об'єднання (князівства) полян, древлян, сіверян, угличів, волинян та ін. (IV – VIII ст.). Культура та світосприймання давніх слов'ян.

ТЕМА 2. УТВОРЕННЯ ФЕОДАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ – КИЇВСЬКА РУСЬ. КНЯЖА ДОБА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ (IX – XIV СТ.)

Русь – Україна. Утворення феодальної держави Київська Русь. Теорії походження держави. Етапи розвитку Київської держави.

Ранньофеодальне об'єднання “Руська земля”. Піднесення могутності Русі за князювання Діра і Аскольда. Спроби прийняття християнства.

Перетворення Русі на могутню країну середньовіччя. Прийняття християнства за часів князювання Володимира Великого (980 – 1015). Утвердження феодальних відносин, формування князівської системи управління та права. “Руська правда”. Ярослав Мудрий (1019 – 1054).

Зовнішня експансія Київської держави. Відносини з Візантією, європейськими державами та іншими країнами.

Побут і духовний світ русів - українців. Політична роздробленість на Русі (друга третина XII ст.). Київ і Київська земля в системі руських князівств. Спроби збереження загальнооруської державності.

Історія Галицького і Волинського князівств. Утворення Галицько-Волинської держави (1199 р.) Ярослав Осмомисл, Роман Мстиславич.

Боротьба з монголо-татарською навалою. Героїка і трагедія українського народу. Відродження Данилом Галицьким Галицько-Волинської держави. Західноукраїнська держава у XIII – на початку XIV ст. – продовження державності українського народу протягом сторіччя. Піднесення духовності українського народу, його національної самобутності.

ТЕМА 3. ЛИТОВСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ ПЕРІОД ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. ВИНИКНЕННЯ КОЗАЦТВА. ЗАПОРІЗЬКА СІЧ (XIV – ПЕРША ПОЛОВИНА XVII СТ.)

Спроби розчленування українських земель сусідніми державами. Посилення впливу Литви та Польщі.

Українські землі під владою Великого князівства Литовського. Збереження українських державотворчих традицій. Соціально-економічні зміни на українських землях. Литовські статuti.

Перетворення Київського князівства на епіцентр державотворчого процесу. Кревська унія 1385 р. Україна за часів правління князя Вітовта. Городельська унія 1413 р. Остаточна ліквідація залишків автономії України. Введення воєводницького адміністративного устрою. Господарство і населення. Останні спроби аристократії відновити українську державу. Відхід Чернігово-Сіверщина до Москви в 1503 р. Повстання Глинського.

Поширення влади Польщі та католицької церкви на більшість українських земель. Люблінська унія 1569р., Берестейська унія 1596р.

Соціальні та економічні зміни в Україні. Руйнування державних структур.

Формування шляхетства. Закріпачення селян. Духовенство. Боротьба проти католицизму.

Економічні зміни. Поширення фільваркової системи. “Уставу на волоки” 1557 р. та її значення.

Перетворення України на сировинний придаток Речі Посполитої. Окраїнні українські землі під владою зарубіжних держав.

Час і причини появи українського козацтва, його унікальність. Природно-географічні умови козацького краю.

Козацтво на Середньому Подніпров’ї. О. Дашкевич, Н. Лянцкоронський, Я. Білоус. Освоєння Запоріжжя.

Заснування Запорізької Січі. Д. Вишневецький, І. Підкова, С. Кішка. Державний устрій козацтва. Організація. Влада. Територія. Чисельність. Міжнародні відносини.

Місце Запорізької Січі в політико-адміністративній системі шляхетської Польщі. Організація реєстрового війська.

Початок масової боротьби козацтва проти Речі Посполитої. Військо Запорізьке – головна сила національно-визвольної боротьби українців за державну незалежність. Повстання К. Косинського (1591 – 1593). С. Наливайка (1594 – 1596). Їх місце у національно-визвольному русі. Елементи державотворення.

Боротьба козацтва з турецько-татарського агресією. Морські та сухопутні

походи, їх результативність. П. Сагайдачний.

Наступ польської шляхти на Середнє Подніпров'я і Лівобережжя. Обмеження козацьких прав і привілеїв.

Козацько-селянські повстання М.Жмайла (1625), Тараса Федоровича (Трясила) (1630 – 1631), Павла Михновича Бута (Павлюка), Я. Остринина і К.Скидана (1638).

Ординація Війська Запорізького у 1638 р.

Початок культурно-національного відродження в Україні (кінець XVI – перша половина XVII ст.). Поширення ідей Гуманізму та Реформації. Розвиток національної свідомості.

ТЕМА 4. ВИЗВОЛЬНА ВІЙНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. СТАНОВЛЕННЯ КОЗАЦЬКО-ГЕТЬМАНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ (1648Р. – КІНЕЦЬ XVIII СТ.)

Підготовка до збройного виступу. Рушійні сили повстання.

Б. Хмельницький, М. Кривонос, Д. Нечай, І. Богун, Ф. Джеджалій, С. Мужилівський та ін. Основні етапи війни (1648 – 1657 рр.).

Обрання Б.Хмельницького гетьманом.

Організація всенародного виступу проти польської шляхти.

Революційний вибух навесні 1648 р. Битва під Жовтими Водами і Корсунем. Успіхи повстанців на Лівобережній та Правобережній Україні.

Розгром польської армії під Пилявцями. Визвольний похід на Західну Україну й визволення етнічної української території.

Створення загальноукраїнської держави за роки війни.

Революційні зміни в суспільстві. Нові влада й адміністративно-територіальний устрій. Республіканська форма управління. Селянське і міщанське самоврядування.

Створення національної армії. Міжнародні зв'язки. Революційні зміни у формах власності та їх вплив на економіку.

Зборівський договір (серпень 1649 р.) та реакція на нього революційних мас. Ліквідація польського панування.

Воєнні дії в 1651 р. Битва під Берестечком. Піднесення народної боротьби проти загарбників.

Білоцерківський договір 1651 р.

Активізація пошуків козацькою дипломатією союзників.

Зближення України з Росією.

Переяславська рада 8 січня 1654 р. Представництво. Рішення про об'єднання України з Росією. Умови союзу, його юридична природа.

Непорозуміння між Україною та Росією.

Переорієнтація зовнішньої політики російського уряду. Відхід від зобов'язань, взятих на Переяславській раді. Віленське перемир'я 1656 р.

Продовження Україною війни з Польщею. Пошуки нових союзників і загострення відносин з Росією.

Смерть Б.Хмельницького. Початок боротьби старшини за владу.

Гетьманування І.Виговського. Спроба козацької старшини добитися

незалежності від Росії. Переорієнтація на Польщу.
Гадяцька угода 1658 р. та її наслідки.
Розгром російської армії під Конотопом (квітень 1659 р.).
Виступ поборників незалежності України проти спроби І.Виговського підпорядкувати її Польщі. Падіння уряду І.Виговського.
Обрання гетьманом Ю.Хмельницького (1659 – 1663). Переяславські статті 1659 р. Обмеження автономних прав України та реакція на нього козацької старшини.
Слободищенський трактат 1660 р. Рішення старшини про припинення війни з Польщею і початок воєнних дій проти Росії.
Відхід Правобережної України до Польщі і останні спроби силою відірвати Лівобережну Україну від Росії в 1660 – 1663 рр.
Міжстаршинська боротьба і обрання гетьманом І.Брюховецького (1663 – 1668). Московські статті 1665р. і далі обмеження автономних прав України.
Гетьманування П.Тетері (1663 – 1665) на Правобережжі і перехід до влади П.Дорошенка (1665 – 1676). Остаточний відхід Росії від зобов'язань (1654) і укладання Андрусівського перемир'я з Польщею у 1667р.
Реакція українського населення на розчленування України між Росією та Польщею.
Повстання 1667 р. і повалення проросійського уряду І. Брюхо-вещького.
Гетьманування М.Многogrішного (1668 – 1672). Глухівські статті 1669р. і уступки України. Намагання гетьмана відновити автономні права України.
Гетьманування І.Самойловича (1672 – 1687).
Спроби російського уряду встановити владу на правобережній Україні. Падіння уряду гетьмана П.Дорошенка.
Територіальні втрати України за умовами Бахчисарайського мирного договору Росії з Туреччиною 1681 р. і трактату про “Вічний мир” між Росією та Польщею 1687 р.
Опір патріотичних сил України розчленування українських земель.
Спроби відродження незалежності України. Гетьманування І.Мазе-пи (1687 – 1709). Ідея незалежності за роки Північної війни (1700 – 1721).
Використання Росією воєнного потенціалу України у відвоюванні прибалтійських земель у перші роки Північної війни (1700 – 1703).
Розгортання національно-визвольного руху на Правобережній Україні (1702 – 1704). С.Палій, С.Самусь, З.Іскра. Його відгук по Україні. Двоїсте становлення Лівобережного гетьмана і російського царя до боротьби правобережного козацтва проти польсько-шляхетського панування.
Реакція старшини на політику російського уряду стосовно України.
Вторгнення шведських військ на Лівобережну Україну. Позиція Петра I та І.Мазеви.
Перехід І.Мазеви з однопумцями на бік Карла XII. Укладання договору зі Швецією. Реакція на це російського уряду, української громадськості та Запорозької Січі.
Обрання І.Скоропадського гетьманом. Подальше обмеження автономних прав України. Решетилівські статті.
Репресивні дії Петра I. Зруйнування Батурина та Запорізької Січі.

Просування шведських військ по Україні. Опір місцевого населення. Стратегічні плани воюючих сторін.

Полтавська баталія. Крах останніх надій мазепинців. Причини невдачі акції І.Мазепи.

Смерть І.Мазепи. Його роль в історії України. Обрання гетьманом України П.Орлика (1710 – 1742). Спроби українського уряду за кордоном визволити Україну від влади Росії. Военні дії у 1711 р.

Намагання української еміграції створити антиросійську коаліцію держав. Законотворча діяльність українського уряду за кордоном. Конституція П.Орлика. Обмеження влади гетьмана.

Початок введення російського адміністративного устрою у 1708 – 1709 рр. Зміни в адміністративному устрої Слобожанщини.

Особливості полково-сотенного адміністративно-територіального устрою України у складі Росії. Тимчасова ліквідація гетьманства в 1722 р.

Перша малоросійська колегія (1722 – 1727). Експлуатація людських ресурсів України. Участь козаків у воєнних діях російської армії. Спроба козацької старшини легально відновити втрачені автономні права на початку 20-х років. П.Полуботок. Причини відновлення гетьманства. Д.Апостол (1727 – 1734). Наступне обмеження прав гетьманства, введення інституту намісництва. Друга ліквідація гетьманства. “Правління гетьманського уряду” (1734 – 1750). Посилення русифікації українського населення.

Проект кодексу законів “Права, за якими судиться малоросійський народ (1744). Доля запорожців після зруйнування Січі.

Повернення козаків на Середнє Подніпров’я і створення Нової Січі (1734 – 1775). Територія Запоріжжя. Паланковий устрій. Управлінський апарат. Експлуатація людських і природних ресурсів України в ході російсько-турецької війни 1735 – 1739 рр. Зміни в сільському господарстві та промисловості. Неоднозначний вплив російських реформ на економіку і суспільство України. Роздача земель. Зменшення кількості вільного селянства. Обезземелення селян. Види сільського господарства. Збільшення мануфактурних підприємств. Народні рухи в першій половині XVIII ст.

Пожвавлення автономістичних прав козацької старшини в середині XVIII ст. Обрання гетьманом України К.Розумовського (1750 – 1764).

Політика гетьмана К.Розумовського. Розподіл території України між Російського та Австрійською імперіями внаслідок трьох поділів Польщі (1772, 1793, 1795). Селянсько-козацькі повстання другої половини XVIII ст. Гайдамаччина. Коліївщина. Остаточна відміна гетьманства. Створення другої Малоросійської колегії (1764 – 1786). Ліквідація полково-сотенного устрою Слобожанщини і введення губернсько-провінційного адміністративно-територіального поділу. Посилення влади царизму на Запоріжжі. Ліквідація Запорізької Січі в 1775р. Роль України у відвоюванні Росією північно-чорноморських земель. Підкорення Кримського ханства (1783). Розвиток промисловості. Мануфактурні підприємства. Еволюція соціальної структури суспільства. Козацька старшина. Зрівняння козацької старшини у правах з російським дворянством. Духовенство. Завершення повторного закріпачення

селянства. Занепад козацтва і міщанства.

ТЕМА 5. УКРАЇНА ЗА ІМПЕРСЬКОЇ ДОБИ ТА У 20-30-І РОКИ ХХ СТ. УКРАЇНА У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ТА АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЙ (КІНЕЦЬ ХVІІІ СТ. – 1917 Р.)

Подальший наступ царизму на політичне становище українських земель на початку ХІХ ст. Зміни в адміністративному устрої. Поділ на губернії. Участь українського народу у Вітчизняній війні 1812 р. і розгромі армії Наполеона. Геополітичні плани Наполеона щодо України. Воєнні дії на території України. Формування козацьких полків. Народне ополчення. Участь українців у воєнних діях російської армії. Партизанські дії українського населення. Господарська криза. Посилення соціального та національного гноблення.

Соціально-політичні рухи у першій чверті ХІХ ст. Пожвавлення автономістичних настроїв української інтелігенції у національному відродженні та розвитку українства. Декабристи в Україні. Товариство об'єднаних слов'ян. Місце України у планах декабристів. Повстання Чернігівського полку 29 грудня 1825 – 3 січня 1826 р. Суспільно-політичний рух у другій чверті ХІХ ст. Харківсько-київський гурток молоді. Кирило-Мефодіївське товариство (1845–1847). Програмні документи. М.І.Костомаров, Т.Г.Шевченко, П.С.Куліш. Вплив революції 1848 – 1849 рр. у Західній Європі на Західну Україну. Селянський рух і національний рух у Східній Галичині, Північній Буковині та Закарпатті. Суспільно-політичний рух. Скасування панщини. Наростання загальноімперської кризи у 50-х роках. Занепад поміщицького господарства. Селянські виступи. Активізація опозиційних настроїв інтелігенції. Поразка Росії у Кримській війні.

Відміна кріпосного права у 1861 р. Особливості проведення реформи в Україні. Зміни у селянському і поміщицькому землеволодіннях. Інші реформи 60-х років. Реформи 70-х років. Вплив нововведень на українське суспільство.

Вплив відміни кріпацтва на розвиток промисловості. Індустріалізація господарства. Будівництво залізниць. Бурхливе освоєння Донецького вугільного і Криворізького залізорудного басейнів. Промисловий розвиток Півдня України. Колоніальний характер експлуатації природних ресурсів України. Іноземний капітал у промисловості.

Розвиток українських міст. Торгівля. Банківська система і кредит.

Зміни у соціальній структурі міського населення. Пролетаріат і буржуазія. Особливості формування інтелігенції. Насильницька русифікація студентства, інтелігенції та управлінських кадрів. Національні меншості в Україні. Виступи селян і робітників за землю і соціально-політичні права.

Перші робітничі революційні організації. Суспільно-політичний і національний рухи. Активізація українофільського руху. Освітньо-просвітницький рух на початку 60-х років. Громади. Журнал "Основа". Валуєвський циркуляр 1863 р. про заборону української мови. Розгром українофільського руху. Поступове відновлення громад у 70-х роках. М.Драгоманов. М.Зібер. С. Подолонський. Поступове переміщення українофільського руху в Галичину. Ємський указ 1876 р. Нове відновлення

громадського руху наприкінці ХІХ ст. Народництво. Народники і українське питання. Особливості діяльності українських земств.

Виступи студентської молоді. Поширення марксизму і виникнення соціал-демократії. М. Драгоманов і український соціалізм.

Соціально-економічний розвиток країни на початку ХХ ст. Монополізації промисловості. Головні галузі господарства. Роль іноземного капіталу. Економічна криза 1900 – 1903 рр. Розвиток аграрного капіталізму. Умови життя і праці трудящих мас. Виникнення українських політичних партій. Їх програмні вимоги та боротьба за національне визволення українського народу. РУП, УНП, УСДРП, УПСР, РУРДП.

Діяльність загальноросійських партій в Україні.

Революційні події в Україні у 1905 – 1907 рр. Революційні виступи в армії і на флоті. Вплив революції на активізацію національно-визвольного руху. Створення “Просвіти”, українських клубів. Українська думська громада у І та ІІ Державних думах. Її політична платформа. Боротьба за автономію України. Суспільно-політична думка в Україні. Обґрунтування ідеї української національної державності. Боротьба проти великодержавного шовінізму. Становище України після поразки революції 1905 – 1907 рр. Наступ реакції на революційні завоювання народних мас.

Столипінський політичний режим. Посилення національного гноблення (1907 – 1914). Кардинальні зміни у суспільстві. Аграрна політика. Її економічні та політичні наслідки. Застій у промисловості. Стратегія і тактика різних політичних партій в Україні у 1907 – 1914 рр. Економічний розвиток України в 1907 – 1914 рр. Обмеження демократичних тенденцій у розвитку культури. Активізація національно-визвольного руху в 1910 – 1914 рр. Боротьба проти великодержавного шовінізму. Українське питання у ІV Державній думі. Поширення ідеї незалежності. Причини, початок і характер Першої світової війни. Україна у планах різних військово-державних блоків. Головні воєнні дії на Південно-Західному фронті у 1914 – 1916 рр. на території України. Участь у воєнних діях легіону українських січових стрільців. Розстановка суспільно-політичних сил в українському національному русі. Діяльність революційної соціал-демократії за роки війни. Переслідування царизмом українського національно-визвольного руху. Спілка Визволення України. Головна Українська рада. Репресії австро-угорського уряду проти населення західноукраїнських земель.

Вплив війни на господарство і становище народних мас України. Господарська розруха. Наростання страйкової боротьби робітників. Селянський рух. Виступ солдатів. Назрівання революційної кризи в країні.

ТЕМА 6. УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ. СПРОБА ВІДРОДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОСТІ (1917 – 1920 РР.)

Лютнева революція в Росії.

Соціально-економічне і політичне становище в Україні після повалення самодержавства.

Відмінності між українською і російською революціями. Національна ідея і федералізм. Утворення Центральної Ради, її склад. М.Грушевський.

Утворення та діяльність Рад. Більшовизація Рад як спосіб їх протиставлення парламентській республіці. Робітничий та селянський рухи навесні – влітку 1917 р. Виникнення профспілок, фабзавкомів та їх діяльність. Боротьба селян за землю. Боротьба за автономію України і політика загальноросійських партій. Формування української державності.

Український конгрес. Піднесення національно-визвольного руху. Його природа, характер, рушійні сили. Початок українізації армії. I Універсал (10 червня 1917 р.). Створення генерального секретаріату. Його склад, функції. В.Винниченко. Комітет Центральної Ради (Мала Рада).

Україна в період назрівання революційної кризи в країні. Липнева політична криза. II Універсал (3 липня 1917 р.). Формування збройних сил Центральної Ради. Спроба проголосити повну державну самостійність України українськими націоналістами–самостійниками та їх поразка.

Жовтневий переворот у Петрограді. Утворення Комітету для охорони революції в Україні. Боротьба за владу в Києві. III Універсал (7 листопада 1917 р.). Проголошення Української Народної Республіки (УНР).

Відносини Центральної Ради з урядом Радянської Росії. Вибори Всеукраїнських Установчих зборів в Україні. Підготовка Центральною Радою виборів до Українських Установчих зборів.

I Всеукраїнський з'їзд Рад у Харкові. Утворення Радянської УНР. Народний секретаріат. Його склад. Є.Бош. Радянська державність. ЦВК. Ю.Медведев. Проголошення незалежності УНР. IV Універсал (22 січня 1918р.). Законотворча діяльність Центральної Ради. Утворення радянського регулярного війська. Становище на Лівобережній Україні. Хід бойових дій. Трагедія під Крутами. Повстання робітників “Арсеналу”. Взяття Києва більшовицькими військами. Брестський мир і Україна. Українське питання у переговорах Четвертого союзу й Радянської Росії. Підписання Брест-Литовської угоди з Німеччиною, Австро-Угорщиною, Туреччиною, Болгарією. Мирний договір РРФСР з країнами німецько-австрійського блоку. Початок наступу німецьких та австро-угорських військ II Всеукраїнський з'їзд Рад (березень 1918 р.) та його рішення. Створення ЦВК Рад України Надзвичайного комітету оборони, Донецько-Криворізька Республіка (ДКР). Повернення Центральної Ради до Києва. Взаємовідносини Центральної Ради і окупантів. Соціально-економічна політика уряду. Конституція Української Народної Республіки (29.04.1918 р.).

Проголошення П.Скоропадського гетьманом України. Відмінність Української держави від УНР. Політичні партії і гетьманський режим.

Збройні сили Української держави. Плани створення регулярної армії. Проблема Чорноморського флоту. Соціально-економічна політика уряду. Відновлення права приватної власності на землю. Поміщицьке землеволодіння. Господарська розруха у промисловості. Умови праці робітників. Становище профспілок. Безробіття. Повстансько-партизанська боротьба проти окупантів і гетьманського режиму. Національно-культурна політика. Зовнішньополітичний курс Української держави. Відносини української держави з РРФСР. Проблема

українських кордонів. Бессарабське питання. Стосунки України й Румунії. Кримське питання та його врегулювання. Дипломатична боротьба з Польщею за Холмщину і Підляшшя. Білогвардійці й Українська державність. Розстановка політичних сил влітку 1918 р. Утворення міжпартійного опозиційного блоку “Український національний союз” (УНС).

Відречення гетьмана від гасла самостійності України. Падіння гетьманського режиму. Утворення Директорії та її склад. Початок антигетьманського повстання. Перехід основних сил гетьманської армії на бік Директорії. Офіційне відновлення УНР. С.Петлюра. В.Винниченко.

Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. Утворення ЗУНР. Розпад Австро-Угорщини. Листопадова (1918 р.) національно-демократична революція. Створення у Східній Галичині Української Національної Ради 18 жовтня 1918 р. Проголошення ЗУНР 13 листопада 1918 р. Є.Петрушевич. Створення Української Галицької Армії (УГА). Війна з Польщею. Окупація українських земель. Загарбання Буковини і Хотинщини Румунією. Хотинське повстання 28 січня 1919 р. у Північній Буковині. Включення Закарпаття до Чехословаччини. Західноукраїнське питання на міжнародній арені. Проголошення акту злуки УНР і ЗУНР 22 січня 1919 р. у Києві. Його історичне значення.

Внутрішня політика Директорії. Директорія й українські політичні партії. Друга війна Радянської Росії проти УНР. Проголошення Тимчасового робітничо-селянського уряду України 28 листопада 1918 р. Утворення Української радянської армії. Оголошення Директорію війни радянській Росії 16 січня 1919 р. Наступ радянських військ. Захоплення Києва 5 лютого 1919 р. Війна армії УНР з Денікіним. Махновці в денікінському тилу. “Чотирикутник смерті”. Ліквідація українсько-білогвардійського фронту. Союз С.Петлюри й Ю.Пілсудського. Варшавська угода. Дії петлюрівських військ під час радянсько-польської війни (1920). Ліквідація опору патріотичних сил на Правобережжі. Перехід армії УНР через Збруч на територію польської держави. Продовження партизанської боротьби.

Ризький мирний договір Польщі з РСФСР і УСРР (18.03.1921р.). Місце Директорії УНР у вітчизняній історії.

ТЕМА 7. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ПОЛІТИЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ У ПЕРІОД МІЖ ДВОМА СВІТОВИМИ ВІЙНАМИ (1921 – 1938 РР.)

Відновлення радянської влади в Україні. Утворення Українського Раднаркому. Х. Раковський. Ревкоми. Комбідри. Ради. III Всеукраїнський з'їзд Рад та його рішення. Г.Петровський, Л.П'ятаков. Прийняття Конституції УСРР. Політика “воєнного комунізму”. Продовольча розкладка. Підходи до вирішення національного питання. Соціально-економічні перетворення в промисловості. Селянські повстання проти більшовицького режиму. Н.Махно, М.Григор'єв, Зелений (Д.Терпило). Причини поразки більшовиків в Україні у 1919 р.

Боротьба радянських військ з білогвардійськими арміями Денікіна в Україні. Окупаційний режим в Україні. Ліквідація національно-культурних

завоювань. Боротьба трудящих проти білогвардійських окупантів. Розгром білогвардійських військ і визволення України. Становище УСРР у 1920 р. Державне і господарське будівництво. Більшовицький тоталітарний режим. Партія більшовиків, ради та профспілки. Незалежність Радянської України: форма і суть. Резолюція VIII Всеукраїнської партконференції “Про радянську владу в Україні”. “Радянське будівництво”. Діяльність Всеукрревкому і його органів на місцях. Утворення Раднаркому УСРР і ВУЦВК. Шлях більшовицької партії до однопартійності в Україні. Посилення боротьбистів. В. Блакитний, О.Шумський. КПБУ та інші політичні партії. Політика більшовиків у галузі економіки. Поглиблення воєнно-комуністичних тенденцій. Створення Української трудової армії.

Аграрна політика більшовиків. Закон про землю від 5.02.1920 р. Прозрозкладка 1920 р. Боротьба селян проти конфіскації хліба. Утворення комітетів незаможних селян (КНС) та їх функції. Наступ радянських військ на Варшаву. Діяльність Галревкому. Галицька Соціалістична Радянська Республіка (1920). Розгром Врангеля. Підсумки та уроки громадянської війни в Україні. Внутрішнє становище УСРР. Соціально-економічний розвиток республіки. Україна в плані ГОЕЛРО. Голод 1921 – 1923 рр.

Господарська і політична криза в Україні на початку 20-х років. Селянські повстання та боротьба з ними. Запровадження нової економічної політики. Суть і значення НЕПу. Відбудова господарства республіки на засадах НЕПу. Відродження ринку. Ринок праці і проблеми безробіття. Економічні методи управління. Пожвавлення економічного життя у промисловості і сільському господарстві. Вхід України до складу Союзу РСР. Договірна федерація. Договір між РРФСР та УСРР від

28 грудня 1920 р. Утворення СРСР. Всеукраїнський з'їзд Рад та його рішення (10 – 14 грудня 1922 р.). Перший з'їзд Рад СРСР (30 грудня 1922 р.). Союзний договір від 30 грудня 1922 р. Затвердження першої Конституції СРСР (січень 1924 р.). IX Всеукраїнський з'їзд Рад (3 – 10 травня 1925 р.). Затвердження нового тексту Конституції УСРР. Українізація. Її суть, причини, наслідки. Створення умов для національно-культурного розвитку національних меншин Л. Кагановичем національної політики по-сталінськи.

Націонал-комунізм. Поява міфу про націонал-ухильництво. Розправа з О.Шумським. Кампанія проти М. Хвильового і М. Волобуєва. С. Косіор. В. Балицький. Загальні підсумки розвитку республіки в роки НЕПу. Господарська і суспільно-політична криза кінця 20-х років.

Політична боротьба щодо шляхів і методів здійснення індустріалізації. Основні завдання першої п'ятирічки у галузі індустріального розвитку в Україні. Місце у створенні індустріального потенціалу СРСР. Формування жорстокої централізації управління економікою. Репресії проти господарників і спеціалістів. “Шахтинська справа”. Причини репресій.

Виробниче змагання. Ізотовський рух. Стаханівський рух. Будови перших п'ятирічок на Україні. Кінець національної економіки України.

Соціальна ціна технічної реконструкції 20 – 30-х років.

Українське село наприкінці 20-х років. Поворот до соціальної колективізації. Хлібозаготівельна криза 1928 р. Ставлення селянських мас до колективізації. Розселення населення України у процесі колективізації.

Проблема “куркуля”. Перша хвиля експропріації селянських господарств. Ліквідація куркульства як класу. Деградація сільськогосподарського виробництва. Завершення колективізації. Командні методи управління. Продрозкладка з колгоспів та індивідуальних господарств. Наслідки колективізації.

Національно-політичні аспекти голоду 1932 – 1933 рр. та його соціально-демографічні наслідки. Колгоспи у системі командної економіки. Припинення продрозкладки. Політвідділи МТС колгоспів і радгоспів. Хлібопостачання колгоспного селянства в роки другої п’ятирічки. Підсумки і наслідки колективізації. Соціальна структура населення УСРР. Ув’язнені в таборах як соціальна група. Національний склад населення України. Політична структура.

Демократизація суспільства: міфи і реальність. Завершальний етап формування тоталітарно-бюрократичної держави. Вплив адміністративно-командної системи на суспільно-політичне й духовне життя. Обмеження влади Рад. Нова Конституція СРСР і УСРР. Проголошені й реальні права і свободи громадян. Бюрократизація всіх сторін життя суспільства. Посилення карної діяльності адміністративних органів і зростання беззаконня в країні. Ідеологічний монополізм. Злочини Сталіна та його оточення проти українського народу. Кампанія проти М.Скрипника. Удар по політиці коренізації. Репресії проти інтелігенції, серед партійних, комсомольських, радянських і військових кадрів.

Проблема життєвого рівня народу. Встановлення жорстокого режиму економії. Ліквідація безробіття. Зрушення у виконанні соціальних програм. Гарантування мінімуму добробуту. Негативний вплив культу особи на морально-психологічну атмосферу в республіці. Знищення українізації.

Українські землі під владою Польщі, Чехословаччини та Румунії.

Польська “пацифікація” у Східній Галичині. Репресії польської влади проти українців. Політичні партії та громадські організації в Західній Україні.

Заснування в 1920 р. Української Військової організації (УВО). Радикалізація визвольного руху. “Інтегральний націоналізм” Д. Донцова. Утворення Організації українських націоналістів (ОУН) 1929 р.

Становище українського населення Буковини в Румунії. Жорстка політика “румунізації”. Український політичний рух на Буковині.

Політика Чехословаччини щодо українського населення Закарпаття. Проголошення Карпатської України (15 березня 1939 р.). Уряд А. Волошина. Окупація Закарпаття Угорщиною.

ТЕМА 8. УКРАЇНА У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ, У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД ТА ЗА СУЧАСНОЇ ДОБИ

Українська РСР у роки Другої світової війни.

Возз’єднання українських земель (1939 – 1945 рр.)

Загострення міжнародних відносин та пошуки шляхів запобігання війни. Дипломатична війна Сталіна і Гітлера. Українське питання в міжнародній

політиці напередодні та початку війни.

Початок Другої світової війни. Україна в геополітичних інтересах Сталіна і Гітлера. Сталінський режим на західноукраїнських землях. Напад фашистської Німеччини на СРСР. Мобілізація сил і засобів республіки на відсіч фашистської агресії. Створення фронту оборони.

Бойові дії радянських та німецьких військ на території Української РСР.

Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні. Адміністративний устрій окупованих територій. Розграбування фашистами національних багатств. Політика геноциду.

Народна боротьба в тилу фашистських військ. Партизанський рух та підпілля. Т.А.Строкач. Партизанські краї й зони. Рейди партизанських загонів і з'єднань. Взаємодія підпілля і партизанських загонів з регулярними військами. С.А.Ковпак, М.І.Наумов, О.М.Сабуров, О.Ф.Федоров.

ОУН в період війни. Проголошення ОУН про відновлення української державності 30 червня 1941 р. та її ліквідація гітлерівцями. Створення та діяльність Української повстанської армії (УПА). А.Мельник, С.Бендера, Р.Шухевич. Корінний перелом у ході війни. Початок визволення українських земель. Звільнення Донбасу й Лівобережної України. Битва за Київ. Бойові дії на Правобережній Україні. Визволення західних областей України і Закарпаття. Боротьба УПА проти Червоної Армії.

Початок відбудови господарство республіки в ході війни.

Українська РСР на міжнародній арені. Участь України в заснуванні й роботі ООН. Політичний і економічний статус республіки у світовому співтоваристві. Завершення возз'єднання українських земель у кордонах України. Політичні, економічні і соціальні наслідки війни для України та історичні уроки. Всесвітньо-історичне значення перемоги народів у Другій світовій війні.

ТЕМА 9. ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНІ ЗМІНИ В УКРАЇНСЬКІЙ РСР (1946Р.– КІНЕЦЬ 80-Х РОКІВ)

Повоєнна відбудова промисловості і транспорту. Реконструкція промисловості. Нове будівництво. Співробітництво і взаємодопомога радянських республік.

Стан сільського господарства на кінець війни. Екстенсивні методи відродження аграрного виробництва. Цінова політика центру. Адміністративні реформи в галузі управління сільським господарством республіки та їх наслідки.

Матеріальний рівень життя населення. Голод 1946–1947 рр. Скасування карткової системи постачання. Збільшення суспільних фондів споживання. Умови життя робітників і колгоспників. Відбудова житлового фонду та кооперативної торгівлі.

Спроби демократизації суспільного життя республіки. Реабілітаційні процеси. XX з'їзд КПРС. Заходи щодо подолання культу особи Сталіна. М.Хрущов. Пошук шляхів лібералізації суспільства. Соціально-політичного й економічного розвитку, прискорення науково-технічного прогресу.

Аграрні реформи та їх незавершеність. Перебудова системи управління

господарським комплексом – раднаргоспи. Зростання на початку 60-х років невідповідності між потребами виробництва і методами планування господарством. Посилення екстенсивних факторів у господарському механізмі. Досягнення й проблеми. Причини спаду сільськогосподарського виробництва в УРСР. Протиріччя між госпрозрахунковими виробничими відносинами і командно-адміністративною системою. Історичні уроки.

Суперечливий характер суспільного життя. Реалізація культурно-національних прагнень українського народу. П.Шелест. Шестидесятники: письменник – Л.Костенко, В.Симоненко, І. Драч, М.Вінграновський, Є.Гуцало, літературні критики – І.Дзюба, І.Світличний, Є.Сверстюк, публіцисти – В.Мороз, В.Чорновіл, М.Осадчий, митці – П.Заливаха, А.Горська.

Об'єктивна необхідність переходу економіки республіки на інтенсивний шлях розвитку виробництва, сільського господарства і соціальної сфери. Недовершеність економічних (1965 – 1967 рр.) і адміністративно-господарських (1979 р.) реформ. Спроби комп'ютеризації управління економікою як крок до НТР. В.М.Глушков.

Наростання застійних явищ у соціальному і політичному розвитку республіки. Формування механізму гальмування, посилення кризових тенденцій у суспільстві. Відставання і нерішучість у розробці заходів щодо подолання негативних явищ в економіці, соціально-політичному житті суспільства, розвитку науки і культури, вирішення міжнаціональних проблем. Визрівання в суспільстві розуміння необхідності радикальних змін.

Соціальний розвиток. Зміни чисельності і соціальної структури населення. зменшення темпів приросту національного доходу. Збільшення дефіциту державного бюджету й зростання інфляції. Життєвий рівень народу.

Суспільно-політичне життя. Конституція СРСР (1977 р.) і конституція УРСР (1978 р.). Невідповідність реального життя громадян принципам комуністичної ідеології та моралі. Підпорядкування Рад партійних, профспілкових та комсомольських організацій диктату партійно-бюрократичного апарату. Неосталінізм.

Визрівання опозиції авторитарно-комуністичній державності. Переслідування владою неорганізованої опозиції, “дисидентів” – носіїв ідеї створення української суверенної державності.

Об'єктивна необхідність перебудови суспільства. Курс М.Горбачова на оновлення соціалізму в СРСР. В.Щербицький, В.Івашко.

Соціально-економічне становище республіки. Економічна реформа та її реалізація. Перехід до ринкової економіки. Чорнобильська катастрофа (квітень 1986 р.), причини, наслідки та уроки.

Нові напрями аграрної політики та зміна форм господарювання на селі. Загострення продовольчої проблеми.

Декларативність пріоритетності розвитку соціальної сфери. Розбалансування споживчого ринку. Дефіцит державного бюджету. Ріст цін та інфляція. Зниження життєвого рівня населення.

Початок формування багатопартійної політичної системи в Україні. Політична реформа. Зниження ролі КПРС. Курс на підвищення ролі Рад у

суспільстві. Вибори до Верховної Ради УРСР та місцевих Рад народних депутатів (березень 1990 р.). Парламентська опозиція. І.Юхновський. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. Урядова криза. Жовтневий страйк студентської молоді в Києві.

Розвиток демократії і гласності. Зростання політичної активності трудящих. Створення і діяльність самоврядних рухів, політичних партій. Трансформація і розвиток профспілок. Лідери, програми та друковані органи. Зростання громадської свідомості людей. Посилення почуття національної гідності і любові до свого краю. Заходи по вдосконаленню міжнародних відносин. Реставрація Кримської АРСР та проблеми півострова. проблема українізації і визначення статусу української мови. “Закон про мови в Українській РСР” та його реалізація.

Спроба державного перевороту 19 – 21 серпня 1991 р. в СРСР та його наслідки. Акт проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.). Його історичне значення.

ТЕМА 10. УКРАЇНА НА ШЛЯХУ НАЦІОНАЛЬНО–ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ (З СЕРПНЯ 1991Р. ДО СЬОГОДЕННЯ)

Крах тоталітарної держави СРСР. Реформа виконавчої влади в Україні. Введення інституту президентства. Референдум народу на підтримку Акту проголошення незалежності України.

Процес державотворення та його здобутки й проблеми. Основні етапи конституційного процесу в Україні та його значення. Конституція України. Конституційна реформа. Суспільно-політичне життя України. Економічний розвиток України: здобутки та проблеми. Економічні реформи. Складові соціальних процесів та їх вплив на суспільство. Стан міжнародних відносин. Процес національного відродження. Релігійне життя України. Стан, проблеми та перспективи освітньої та наукової сфер, розвиток української літератури та мистецтва. Співробітництво України з іноземними державами. Основні напрямки зовнішньої політики. Україна і СНД. Україна і Росія. Євроінтеграція України. Вибори Президента України в 1991, 1994, 1999, 2004, 2010 рр.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко О.Д. Історія України: Навч. Посібник. /3-тє вид., вип., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 688 с.
2. Буштрук О.В. Історія України: Навч. Посібник. 7-8 кл. – Х.: Країна мрій, 2003. – 248 с.
3. Власов В. Історія України: Підручник для 7 кл. загально освіт. Навч. закл. – К.: Генеза, 2005. – 280 с.
4. Власов В. Історія України: Підручник для 8 кл. загально освіт. Навч. закл. – К.: Генеза, 2005. – 256 с.
5. Греченко В.А., Ярмиш О.Н. Історія України. Всесвітня історія ХХ – ХХІ століть. Довідник для абітурієнта. – Х.: Торсінг, 2003. – 336 с.
6. Гупан Н.М., Пометун О.І. Новітня історія України: 1914-1939: 10 кл.: Навч. посіб. – К.: А.С.К., 2003. – 352 с.
7. Гупан Н.М., Пометун О.І., Фрейман Г.О. Новітня історія України: 11 кл.: Навч. посіб. – К.: А.С.К., 2007. – 384 с.
8. Гусак С.В. Історія України. Всесвітня історія ХХ – ХХІ століть. Довідник старшокласника та абітурієнта. – Харків: Торсінг плюс, 2006. – 368 с.
9. Земерова Т.Ю., Скирда І.М. Практичний довідник. Історія України. – Харків: Весна, 2008. – 448 с.
10. Історія. Комплексний довідник / В.А. Греченко, Ю.Г. Лебедева, С.Л. Губіна. – Х.: Торсінг плюс, 2009. – 384 с.
11. Історія України ХХ ст.: Для тих, хто готується до іспитів / О.В. Гісем, В.М. Даниленко, Ф.Л. Левітас, А.Л. Ольбішевський, П.П. Панченко. – К.: Ніка-Центр, 1999. – 160 с.
12. Історія України. Комплексне видання: Довідник. Репетитор. Тренувальні тести / О.П. Мокрогуз, А.О. Ермоленко, О.В. Гісем, О.О. Мартинюк – Х.: «Літера» ЛТД, 2009. – 224 с.
13. Король В.Ю. Історія України: Посібник для абітурієнтів. – К.: Видавничий центр «Академія», 1999. – 360 с.
14. Лях Р.Д., Темірова Н.Р. Історія України. З найдавніших часів до середини ХІV ст.: Підруч. Для 7-го кл. серед. шк. – К.: Генеза, 1995. – 119 с.
15. Сарбей В.Г. Історія України (ХІХ – початок ХХст.): Підручник для 9 класу середньої школи – К.: Генеза, 1996. – 248 с.
16. Турченко Ф.Г. Новітня історія України. Частина перша. (1917-1945 рр.): Підручник для 10-го класу середньої школи – К.: Генеза, 1994. – 344 с.
17. Турченко Ф.Г., Панченко П.П., Тимченко С.М. Новітня історія України. Частина друга (1945 – 1995 рр.): Підручник для 11-го класу середньої школи). – К.: Генеза, 1995. – 311 с.
18. Швидько Г.К. Історія України (ХІV – ХVІІІ ст.) (проб. підруч. для 8 кл. середн. Шк.). – К.: Генеза, 1996. – 304 с.

Навчально-методичне видання

Шевченко Л. Г.
Лічман Л. Ю.
Михайленко Л. А.
Давиденко Н. В.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
для вступників, які вступають на навчання для здобуття освітнього
ступеня магістра за спеціальностями: 221 Стоматологія, 222 Медицина, 225
Медична психологія, 226 Фармація, промислова фармація
(спеціалізація 226.1 Фармація), 228 Педіатрія

Національний університет охорони здоров'я України

імені П. Л. Шупика (НУОЗ України імені П. Л. Шупика)
вул. Дорогожицька, 9. Київ, 04112 Україна